

ОҚУ ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ (СИЛЛАБУС)

**БАЛАЛАРДЫҢ ЖАС ЕРЕКШЕЛІК ЖӘНЕ ФИЗИОЛОГИЯЛЫҚ ДАМУ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

Мазмұны

1. Жалпы ақпарат	3
1.1. Курс атауы	3
1.2. Силлабусты әзірлеушілер	3
1.3. Кафедра	3
1.4. Білім беру бағдарламасы	3
1.5. Жалпы кредит саны	3
1.6. Оқу түрі	3
1.7. Уақыты, орны және тіркеу	3
1.8. Оқыту тілі	3
2. Іске асыру сипаттамасы	3
2.1. Модульге шолу	3
2.2. Курстың қысқаша сипаттамасы	4
2.3. Құзыреттіліктер, оқу нәтижелері және бағалау критерийлері	4
2.4. Оқыту әдістері және жоспарланған оқу іс-шаралары, оқытуға жетекшілік ету	6
2.5. Бағалау әдістері және бағалау үшін негіз	8
2.6. Іске асырудың балама әдістері	11
2.7. Оқу тапсырмалары және студенттердің жұмыс жүктемесі	11
2.8. Білім берудің инклюзивті жағдайларын қамтамасыз ету	19
3. Өтпелі тақырыптар және пәнаралық байланыс.....	20
3.1. ББ-дағы өтпелі тақырыптарды іске асыру	20
3.2. Пәнаралық байланыс	20
4. Әдебиеттер және ресурстар	20
4.1. Негізгі әдебиеттер	20
4.2. Қосымша әдебиеттер	21
4.3. Өзге ресурстар	21
5. Қосымша ақпарат	21
5.1. Қосымша ақпарат	21
6. Курс саясаты	21
Қосымша 1. Ауызша және жазбаша тапсырмаларды бағалау критерийлері	22
Қосымша 2. Курс құрылымы	22

1. Жалпы ақпарат

1.1. Курс атауы	Балалардың жас ерекшелік және физиологиялық даму ерекшеліктері
1.2. Силлабусты әзірлеуші/лер	Жетекші университет
	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
1.3. Кафедра	Жаратылыстану және география
1.4. Білім беру бағдарламасы	6B01- Педагогикалық ғылымдар
1.5. Жалпы кредит саны	3 академиялық кредиттер (90 сағат): 30 байланыс сағаты, 60 СӨЖ сағаты
1.6. Оқу түрі	Күндізгі оқыту
1.7. Уақыты, орны және тіркеу	оқу жоспарына сәйкес, офис регистратор
1.8. Оқыту тілі	Қазақша

2. Іске асыру сипаттамасы

2.1. Модульге шолу

Болашақ мұғалімдер психиканың қалыптасуымен, оның жұмысымен және даму заңдылықтарымен таныс, болашақ мұғалімдер өз оқушыларының дамуын бақылай алады және сәйкесінше оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, жасына сәйкес оқу үдерістерін жоспарлай және жүзеге асыра алады. Модуль педагогикалық мамандықтардың болашақ оқытушыларына білім алуға және білім беру үдерісінде студенттердің алуан түрлілігін ескеруге мүмкіндік беретін құзыреттерді қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Модульдің атауы	Кредиттер
Болашақ мұғалімді тұлға ретінде	17
Білім берудегі психология және өзара әрекеттесу мен коммуникация тұжырымдамалары	4
Білім беру туралы ғылым және оқытудың негізгі теориялары	3
Балалардың жас ерекшелік және физиологиялық даму ерекшеліктері	3
Инклюзивті білім беру ортасы	3
Оқытуды жоспарлау және оқытуды дербестендіру	4

2.2. Курстың қысқаша сипаттамасы

Курстың мақсаты: Болашақ педагог білім алушылардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру үдерісін жоспарлау және іске асыру

кезінде оқушылардың психофизиологиялық дамуының жас ерекшеліктерін ескереді, әртүрлі жағдайларда оқушылардың жалпы білім беру қызметі мен әл-ауқатын шығармашылықпен қолдайды.

Курстың мазмұны:

- А. Онтогенездегі балалар мен жасөспірімдердің анатомиялық-физиологиялық ерекшеліктерінің негізгі заңдылықтарымен танысу;
- Б. Сыртқы ортаның өзгеретін жағдайларына бейімделу мүмкіндіктерін ескере отырып, студенттердің жоғары жүйке қызметінің психофизиологиялық ерекшеліктерінің негізгі заңдылықтарын қалыптастыруды зерттеу;
- В. Бала ағзасының физиологиялық жүйелерінің жас ерекшеліктерін, олардың денсаулық үшін орны мен маңыздылығын және оларды білім беру практикасында есепке алу мақсатында зерттеу.

2.3. Құзыреттіліктер, оқу нәтижелері және бағалау критерийлері

Бұл курстың мақсаты педагогикалық құзыреттіліктің келесі бағыттарын жетілдіру болып табылады:

- Педагогикалық компонент құрылымында балалардың дамуының жас-физиологиялық ерекшеліктері саласындағы құзыреттіліктер.

Болашақ мұғалімдер онтогенездегі балалардың типологиялық ерекшеліктерінің, физикалық дамуының және анатомиялық-физиологиялық ерекшеліктерінің негізгі заңдылықтарының қалыптасуымен танысады. Болашақ мұғалімдер оқушылардың жеке қажеттіліктерін ескере отырып, оқу үдерісін жоспарлау және жүзеге асыру кезінде оқушылардың физиологиялық даму ерекшеліктерін ескеруі мүмкін. Болашақ мұғалімдер әртүрлі жағдайларда шығармашылықпен және орынды әрекет етеді және оқушылардың оқуы мен әл-ауқатын қолдайды.

Осы курстың тыңдаушылары:

А. Онтогенездің әртүрлі кезеңдеріндегі дене функцияларының, оның функционалдық жүйелерінің жас динамикасындағы даму заңдылықтарын зерттейді.

Б. Мұғалімнің жұмысына қажетті балалар мен жасөспірімдердің анатомиялық-физиологиялық ерекшеліктерін, дененің жас ерекшеліктерін анықтайтын негізгі, жетекші факторлар туралы білім алады.

В. Өмірдің барлық кезеңдерінде адам ағзасының онтогенезін оңтайлы дамыту үшін оған әсер ету әдістері мен тәсілдерін игереді.

4. Балалар мен жасөспірімдерді оқыту және тәрбиелеу үдерістерінің шартты рефлекторлық негіздерімен, күрделі психикалық үдерістердің физиологиялық механизмдерімен, сөйлеу және эмоциялық реакциялардың физиологиялық негіздерімен танысады.

5. Тәрбие жұмысын ұйымдастыруда және педагогикалық үдерістер мен құбылыстарды талдауда балалар мен жасөспірімдер денесінің

морфофункционалды ерекшеліктерін және олардың жоғары жүйке қызметінің физиологиясын білу қабілетін дамытады.

Оқу нәтижелері	Критерийлер мен бағалар
Әр түрлі оқушылардың жеке бастапқы нүктелерін, олардың оқу әлеуетін және нақты қолдау қажеттіліктерін тану	Теориялық білім
Оқушылардың нақты қолдауға, басшылыққа, оқытуға және бағалауға деген жеке қажеттіліктерін ескеру	Жеке қажеттіліктерді білу
Инклюзия үшін және нақты қолдау көрсету үшін әртүрлі әдістемелік шешімдерді енгізу	Әдіснамалық білім

2.4. Оқыту әдістері және жоспарланған оқу іс-шаралары, оқытуға жетекшілік ету

Оқу үдерісін ұйымдастыру және жүзеге асыру оқу жоспарына, білім беру бағдарламасына және сабақ кестесіне сәйкес келеді. Педагогикалық үдерістің логикалық байланысы және оқытудың дәйекті қағидалары (жүйелік, пәнаралық коммуникация және т.б.) сақталады. Дәйекті оқыту білім беру жүйесінің барлық пәндерін, білім алушылардың психологиялық және басқа да мүмкіндіктерін ескереді.

Оқу үдерісі ыңғайлы жағдайда жүзеге асырылады (материалдық-техникалық жарақтандыру, оқу-әдістемелік ресурстардың жеткіліктілігі, білім беру жүйесінің субъектілері үшін оқу үдерісін ұйымдастыру мен жүзеге асыруды жетілдіру).

«Балалардың жас және физиологиялық даму ерекшеліктері» курсы 15 аптаға созылады, оның ішінде 15 дәріс пен 15 практикалық сабақ, сонымен қатар өз бетінше оқуға арналған тапсырмалар бар.

Дәрістер оқу материалын көрсетудің электрондық құралдарын (презентациялар, оқыту бейнематериалдары, онлайн-сервистер) пайдалана отырып, дәріс тақырыбымен айқындалатын нақты мәселелерді шешуге бағытталған интерактивті және проблемаға бағдарланған пікірталастар мен әңгімелер форматында өткізілетін болады. Бірінші дәрісте студенттерге курсты қабылдауға жалпы дайындық деңгейін және осы пәнді оқу қажеттілігін және оны болашақ педагогикалық қызметте практикалық қолдануды түсіну үшін эссе немесе басқа формада бірнеше сұрақтарға жауап беру ұсынылады. Сондай-ақ, студенттерге бүкіл курс барысында рефлексиялық күнделік жүргізуді ұсынған жөн, бұл оларға пәнді оқу барысында өздерінің жеке жетістіктерін бақылауға мүмкіндік береді, өзін-өзі көрсетудің жақсы құралы болады.

Практикалық сабақтар қолданбалы мәнге ие болады және әртүрлі жастағы балалардың физикалық даму ерекшеліктерін, күн тәртібінің физиологиялық

және гигиеналық негіздерін, тамақтануды, оқу үдерісін, оқу кабинеттерін және жалпы орта білім беру ұйымдарын ұйымдастыруға қойылатын гигиеналық талаптарды зерделеуге бағытталатын болады.

Практикалық сабақтар дәріс тақырыптарына негізделген және осы пәннің курсы тереңірек және саналы түрде игеруге бағытталған, практикалық маңызы бар және болашақ мұғалімдердің дағдыларын, машықтары мен құзыреттерін дамытуға бағытталған.

№№ 2, 3, 5, 8, 12, 13, 14 тәжірибелік сабақтар – семинарлар түрінде, №№ 1, 9, 11 тәжірибелік сабақтар – практикалық жұмыстар түрінде және №№ 4, 6, 7, 10, 15 тәжірибелік сабақтар – кейстер түрінде өтеді.

Бұл курстағы практикалық жұмыстар теориялық білімді практикада қолдану, деректерді талдау, тұжырымдау дағдыларын дамыту мақсатында эксперименттік тапсырмалардың аз мөлшерін орындауды білдіреді. Олар балалардың физикалық дамуын, жасына байланысты физиологиялық параметрлерді, физиологиялық үдерістерге сыртқы факторлардың әсерін және т. б. зерттеуді қамтиды.

Зерттелетін пән шеңберіндегі Case-study нақты немесе жасанды жағдайларды талдауды қамтиды, оның барысында студент негізгі мәселені немесе олардың кешенін бөліп көрсетуі, шешудің мүмкін жолдарын табуы және олардың тиімділігін бағалауы керек. Сабақтарда кейс-әдісті қолдану талдамалық, проблемаға бағдарланған дағдыларды, теориялық білім негізінде шешім қабылдау қабілетін дамытуға мүмкіндік береді.

2.5. Бағалау әдістері және бағалау үшін негіз

Осы курсты оқыту барысында қалыптастырушы / формативті бағалау жүзеге асырылады. Формативті бағалауды қолдану оқу барысында білім алушы мен мұғалім арасындағы жедел қарым-қатынасты, сондай-ақ студент пен мұғалім арасындағы кері байланысты қамтамасыз етеді және студенттердің дәлелдер құру, қарама-қарсы дәлелдерді салыстыру, пайымдау және т.б. қабілетін жақсартуға мүмкіндік береді.

1-ші семинар – болашақ мұғалімдердің құзыреттілігі тұрғысынан «Балалар дамуының жас және физиологиялық ерекшеліктері» курсы оқу қажеттілігін түсінудің базалық деңгейін анықтауға әссе жазу ұсынылады.

Бағалау критерийлері өз бетінше жұмысты қоса алғанда, сабақтарды өткізу нысанына сүйене отырып, осы пәнді игеру үдерісінде білім алушыға қорытынды баға беруге мүмкіндік береді. Білім алушыларды бағалаудың мақсаты студенттерге ұсынымдар мен көтермелеулер жасау, олардың өзін-өзі бағалау және өзара бағалау қабілеттерін дамыту, білім алушылардың құзыреттері туралы ақпарат беру және білім беру бағдарламасында айқындалған құзыреттер мен болжамды оқыту нәтижелеріне қол жеткізу болып табылады. Өзін-өзі бағалау және өзара бағалау дағдылары жұмыс ағымының негізгі дағдылары ретінде қарастырылады және бағалау осы дағдылардың дамуын қолдаудың орталық құралы болып табылады.

Оқу нәтижелерін бағалау кезінде оқу іс-әрекетінің нысанына және бағаланатын тапсырманың түріне байланысты бағалау критерийлері пайдаланылатын болады.

№№ 2, 3, 5, 8, 12, 13, 14 практикалық сабақтар семинарлар түрінде өтеді, онда әртүрлі тәсілдерді қолдану жоспарланады: а) № № 2, 3, 8 семинарлар (білім алушылар сабақтың тақырыбы мен сұрақтарын алдын ала алады); б) № № 5, 12, 13, 14 семинар-конференциялар түрінде өтеді, онда студенттер баяндамалар мен презентациялар дайындайды. Семинарларды өткізу қатысушылардың санын барынша арттыруға мүмкіндік береді, оқу материалымен жұмыс істеу, дереккөздерді талдау қабілетін дамытады, көпшілік алдында сөйлеу дағдыларын дамытуға, өз бетінше ойлау және сұрақтарды тұжырымдау қабілетіне ықпал етеді. Семинарлар түрінде сабақтар өткізу формативті бағалауды кеңінен қолдануға мүмкіндік береді, сондай-ақ білім алушылардың өзін-өзі бағалау және өзара бағалау дағдыларын дамытады.

№№ 1, 9, 11 сабақтарды практикалық сабақтар түрінде өткізу жоспарлануда. Бұл форма студентке теориялық білімді қолдануға және оны тәжірибе арқылы бекітуге мүмкіндік береді. Практикалық жұмыстарды шағын топтарда жүргізуге болады, бұл сабақтың қатысушылардың барлығын тартуға мүмкіндік береді, практикалық тапсырмаларды орындау кезінде дербестік пен ұжымдық өзара қолдауды дамытады. Бағалау әдістері ретінде топтық өзара бағалауды қолдану ұсынылады, ол сыни ойлау дағдыларын, жеке және ұжымдық тәжірибені талдау қабілетін дамытады.

Сабақты өткізудің осы түріндегі рефлексия топ-топ, студент-топ, топ-студент, оқытушы-топ, оқытушы-студент түрінде мүмкін болады.

№ № 4, 6, 7, 10, 15 семинарларды болашақ педагогтар үшін сабақтарды өткізудің жетекші әдістерінің бірі ретінде кейс-әдісті тарта отырып өткізу көзделеді. Бұл тәсіл кәсіби құзыреттіліктердің қалыптасуын бақылауға мүмкіндік береді, проблеманы тұжырымдау және оны шешу жолдарын табу дағдыларын дамытады, белгіленген критерийлерге сүйене отырып, күшті мотивациялық құрал болып табылады, студент-оқытушының кері байланысын орнатады. Мұндағы бағалау критерийлері ғылыми сауаттылық, істі орындаудың толықтығы мен дәлдігі, тапсырмаларды шешудегі өзіндік ерекшелік пен шығармашылық тәсіл болып табылады. Бағалау оқытушының тараптары да, студенттердің өзара бағалауы да болуы мүмкін.

Кері байланыс студент-оқытушы, Оқытушы-студент, студент-студент формалары арқылы жүзеге асырылады.

Инклюзивті білім берудің бағалау технологиялары мен әдістері оқу-танымдық қызмет және оқу нәтижелерін бағалау үдерісінде жүзеге асырылады.

Бағалау және кері байланыс стратегиясы оқуды жеңілдетеді және оқушыларға өз жетістіктерін көрсетуге және талқылауға мүмкіндік береді.

«Оқытушы-студент» кері байланыс жүйесінде бағалау оқытушылардың әрқайсысының ерекшеліктерін ескереді (бір оқушыға жоғары деңгейге шығуға көмектесу, басқалардың оқуға деген ынтасын үзбеу және т.б.).

«Студент-студент», «топ-топ» кері байланыс жүйесінде бағалау бір-бірінен оқитын студенттердің жаңа оқу материалын игеруіне, олардың дұрыстығын дәлелдеуге бағытталған (оқушылар тапсырманы қалай орындау керектігін, мәселені талқылау кезінде өз пікірлерін талқылайды, түсініксіз сұрақтарға жауап алады және т.б.).

«Студент-Оқытушы» кері байланыс жүйесіндегі бағалау – оқушылар оқытушының жұмысын бағалау арқылы өз білімдерін жетілдіреді.

Білім алушыны бағалау жинақтау үдерісі болып табылады және қорытынды баға 100 балдық бағалау жүйесіне сүйене отырып, оқу қызметінің барлық түрлері үшін бағалардан құралатын болады. Студенттің үлгерімін бағалау келесідей бағаланатын академиялық үлгерімді есепке алуды қамтиды: дәріс сабақтары - 20% (дәрістерге белсенді қатысу – 5%, негізгі ұғымдар мен дәріс материалдарын түсіну – 10%, сұрақтар қою және талқылауға қатысу – 5%); практикалық сабақтар – 30% (талқылауға қатысу және БЕЛСЕНДІЛІК – 5%, практикалық сабақтарға дайындық – 10%, тапсырмаларды орындау сапасы – 15%); өзіндік жұмыс – 40% (үй тапсырмалары мен жұмыстарды орындау сапасы - 20%, материалдарды өз бетінше зерттеу және сабаққа дайындық-20%); аралық бақылау – 10%.

Бағалаудың әр санаты сабақтың әр түрінің маңыздылығы мен оқушының жалпы жетістіктеріне қосқан үлесін көрсетеді.

2.6. Іске асырудың балама әдістері

1. Жоба әдісі – оқушылар күрделі тапсырмалар, мәселелерді шешу, тақырыптық жоспарлау, дайындық арқылы, сондай-ақ жобаны өз бетінше және оқытушының жетекшілігімен орындау арқылы жаңа білім алатын инновациялық оқыту технологиясы.

2. Проблемалық әдіс бойынша студенттер бір жағынан әртүрлі тәсілдерді қолданады, ал екінші жағынан әртүрлі пәндер бойынша алған білімдерін біріктіреді және өздерінің зерттеу жұмыстарын ұйымдастырады.

2.7. Оқу тапсырмалары және студенттердің жұмыс жүктемесі

Курс өзекті мәселелер бойынша дәрістер тобын қамтиды, олар оқу материалдарын және онда қамтылған өзекті мәселелер бойынша студенттердің алдын ала ақпараттын пайдалана отырып, дәлелдеу жолымен талдау жасауға арналған.

Пәннің оқу жоспарына сәйкес семинарлық сабақтарға 15 сағат бөлінді.

Студенттер семинарға оқытушы дәрістерде ұсынған оқу материалдары арқылы дайындалуы керек, ал оқытушы нұсқаулар, сұрақтар және қажетті әдебиеттер тізімін беруі керек. Семинарларды өткізу формалары әр түрлі: әңгімелесу элементтерін қолданатын семинар-сабақ, конференция түріндегі семинар, пікірталас семинар сабағы, проблемалық-семинар сабағы және т. б.

Оқытушының жетекшілігімен студенттің өзіндік жұмысы (ОСӨЖ) – оқытушының басшылығымен жүзеге асырылатын, студенттің аудиториядан тыс жұмысының бекітілген кестесінен алынған білімнің сапасын, тереңдігі мен беріктігін арттыруға бағытталған үдеріс.

Студенттің жұмыс жүктемесі оның өзін-өзі белсенді түрде жұмыспен қамтуымен байланысты болуы керек.

Студенттің өзіндік жұмысы (СӨЖ) – бұл аудиториядан тыс (аудиторияда) және оқытушының жетекшілігімен орындалатын білім алушылардың жүйелі оқу, тәрбие, ғылыми-зерттеу жұмысы. Өз жұмысын жасай отырып, студент ақпарат көздерімен жұмыс істеу дағдыларын игереді, сыни бағалау дағдыларын дамытады, талдамалық және шығармашылық ойлауды дамытады.

СӨЖ 1 ақпаратты іздеуді, оқуды, ассимиляцияны және презентацияны құруды қамтитын 3 тақырыпты қамтиды, бұл шамамен 10 сағаттық жұмысты қажет етеді.

СӨЖ 2 құрамында 4 тақырыпты қамтылған: бірінші тақырып бойынша кейс әзірлеу ұсынылады, қалған 3 тақырып бойынша студент теориялық материалмен танысады және оны ұсынады. Жалпы жұмыс уақыты шамамен 12 сағатты құрайды.

СӨЖ 3 құрамында 3 тақырып қамтылған, оның 1-2 тақырыбы теориялық зерттеуге арналған, содан кейін тақырыптарды игеру нәтижелерін ұсынады; 3-ші тақырып бойынша Фишбоун әдісін қолдана отырып, проблемалық мәселені қарастыру көзделеді. Жалпы жұмыс уақыты шамамен 12 сағатты құрайды.

СӨЖ 4 құрамы 4 тақырыптан тұрады: 1 тақырып – теориялық материалды зерттеу нәтижелері бойынша кесте/диаграмма құру; 2 және 4 тақырыптар – презентацияны оқу, игеру және құру; 3 тақырып – нәтижелерді постер/презентация түрінде ұсына отырып, шағын жоба әзірлеу және т.б. Жұмыс уақытының жалпы өнімділігі шамамен 11 сағатты құрайды.

СӨЖ 5 құрамында 3 тақырып ұсынылған: 1 тақырып пікірталас ұйымдастыруды көздейді; 2 тақырып – презентацияны оқу, игеру және құру; 3 тақырып – материалды игеру және оның негізінде тапсырмалары бар карточкалар жасау. Жалпы жұмыс уақыты шамамен 10 сағатты құрайды.

2.8. Білім берудің инклюзивті жағдайларын қамтамасыз ету

Инклюзивті ортаны құру барлық оқушыларға тең мүмкіндіктер беретін саясатты әзірлеуді және жүзеге асыруды білдіреді. Бұл үшін мүмкін болатын қадамдар:

- Әр түрлі форматтағы оқу материалдарын ұсыну (мысалы, мәтіндік, аудио, визуалды және онлайн-платформалар).
- Студенттерге топтық жұмыс, жеке тапсырмалар, оқу мәнеріне сәйкес жобалық іс-шаралар сияқты әртүрлі оқыту әдістерін таңдауға және қолдануға мүмкіндік беру.
- Студенттердің нәсіліне, этникалық тегіне, тіліне, мәдени шығу тегіне және ерекше қажеттіліктеріне қарамастан білім беру үдерісіне қосылуына ықпал ету. Білім беру үдерісінде әртүрлілікті енгізу және қолдау.
- Арнайы білім беру қажеттіліктері бар студенттерге қосымша қолдау көрсету, мысалы, жеке кеңес беру, тапсырмаларды орындауға қосымша уақыт беру, бейімделген материалдарды ұсыну және т. б.
- Студенттер арасында қолайлы атмосфера мен көңіл-күй қалыптастыру, бұл өзара түсіністік пен қолдауды ынталандырады.

3. Өтпелі тақырыптар және пәнаралық байланыс

3.1. ББ-дағы өтпелі тақырыптарды іске асыру

Оқу курсы шеңберінде педагогикалық білім берудің мынадай әдістері мен тәсілдері іске асырылатын болады:

- Тұлғаға бағытталған тәсіл – студентке білім берудің белсенді жобалаушысы болып табылады.
- Мұғалімнің жеке дамуы – бұл озық білім беруді қалыптастыру, педагогикалық дағдыларды дамыту және қолайлы жұмыс ортасын құру.
- Білім беруді цифрландыру – бұл білім беру үдерісінде цифрлық құралдар мен ресурстарды пайдалану.
- Инклюзивті білім беру – әлеуметтік-мәдени білім беру әдістері (білім алушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыру).

3.2. Пәнаралық байланыс

Оқу курсы пәнаралық құзыреттілік, педагогикалық құзыреттілік, оқыту үшін бағалау, педагогтің практикалық модульдерімен пәнаралық байланыс түрінде жүзеге асырылады.

Пәнаралық коммуникация арқылы оқыту – бұл пәндік-тілдік интеграцияланған (CLIL) STEM және STEAM оқыту әдістері.

Әр түрлі пәндерге біріктірілген сабақтарды ұйымдастыру, оқу материалын бір мақсат арқылы біріктіру (функционалдық сауаттылықты, ХХІ ғасырдың дағдыларын қалыптастыру) және сәйкесінше оқыту технологияларын таңдау.

Іздеу жаттығулары – бұл теория мен педагогикалық практиканың байланысы, зерттеу қызметі арқылы оқу материалын зерттеу.

4. Әдебиеттер және ресурстар

4.1. Негізгі әдебиеттер

1. Запаркулова Н.И., Мурзахметова М.К.; Сейдахметова Ж. Ж. оқушылардың даму физиологиясы: оқу құралы – Алматы: Шамдар Саудасы, 2020 – 145.
2. Торманов Н. адам физиологиясы: Н. Торманов, С. Төлеуханов; оқу құралы – Алматы: Бастау. 1-кітап. – 2015. - 344 б. + сурет.
3. С. Т. Төлеуханов жүйке және эмоциялық жүйелердің физиологиясы, әдістемелік аппарат. 2014. - 138 б.

4.2. Қосымша әдебиеттер

1. Бейсембаева З. И. Балалар мен жасөспірімдер гигиенасы бойынша практикалық сабақтарға арналған оқулық. Қарағанды: Ақнұр баспасы, 2014. 168 б.
2. Төленбек И. М. Адам және жануарлар физиологиясы. (1, 2 бөлім): Ұлағат, 2013, 416

4.3. Өзге ресурстар

1. <http://www.neobook.ru>
3. <http://www. Канктор.>
4. <http://www. Физиология. rs/каталог. Код HTML>
5. http://galactic.org.ua/clovo/o_rf.htm
6. <http://ob.ing.ras.ru/humbio/default.htm>

5. Қосымша ақпарат

5.1. Қосымша ақпарат

Пән постнаталдық (туғаннан кейінгі) кезеңдегі балалардың дамуының әртүрлі аспектілерін зерттейді, студенттерге баланың дамуының негізгі заңдылықтары мен қағидаларын тереңірек зерттеуге мүмкіндік береді, бұл олардың болашақ кәсіби қызметінде балалармен жақсы түсінісуге және тиімді жұмыс істеуге көмектеседі.

6. Курс саясаты

6.1. Курс саясаты

Студент университеттің келесі ішкі құжаттарының талаптарын қатаң сақтауы керек:

1. Академиялық саясат;
2. Академиялық адалдық ережелері;
3. Студенттің ар-намыс кодексі;
4. ЖОО-ның ішкі ережелері;

5. Студенттің ішкі тәртіп ережелері;

6. Қарыз алу көлеміне жазбаша жұмыстарды тексеруді жүргізу қағидалары мен тәртібі.

- Әрбір орындалмаған тапсырма үшін студент "0" балл алады, сабақта болмағаны үшін студент «бж» (болған жоқ) белгісін алады. Студенттің сабаққа 15 минуттан артық кешігуі кезінде студентке «бж» электронды журналына қойылады.
- Сабақ барысында телефонды немесе басқа құрылғыларды силлабуста көрсетілгеннен басқа жағдайларда (мысалы, электрондық ресурстар арқылы сауалнама жүргізу немесе бағалау үшін) пайдалануға тыйым салынады. Аралық бақылау немесе емтихан өткізу кезінде телефондар, электрондық гаджеттер, шпаргалкалар тартып алынады.
- Барлық студенттік жұмыстар (СӨЖ, қазіргі, аралық және қорытынды бақылау жұмыстары) қарыз алу көлеміне жүйемен тексеріледі. Егер мәтіннің/жұмыстың бірегейлігі коэффициенті белгіленген шекті деңгейден төмен болса) - жұмыс қабылданбайды.
- Пән саясатын бір рет бұзған жағдайда білім алушы оқытушыдан ауызша ескерту алады, пән саясатын жүйелі түрде бұзған кезде оқытушы кафедра меңгерушісіне баяндайды.
- Сыбайлас жемқорлық фактілері анықталған, үшінші тұлғалар тарапынан оқытушыға қысым жасалған жағдайда оқытушы комплаенс-офицерге қызметтік жазбаны бастау үшін кафедра меңгерушісіне баяндайды.

6.2. Бағалау және аттестаттау саясаты

Білім алушының оқу жетістіктері әр сабақ түрі бойынша апта сайын (академиялық саясатқа сәйкес) жеке 100 балдық шәкіл бойынша бағаланады.

Бағалау саясаты объективтілік, ашықтық, икемділік және жоғары саралау қағидаларына негізделеді. Пәнді оқу әртүрлі формадағы емтиханмен (жазбаша немесе ауызша емтихан, тестілеу, жобаны қорғау) аяқталады. Бағдарламада көзделген барлық тапсырмаларды орындау - емтиханға өтудің міндетті шарты. Қазіргі және аралық бақылау формалары, емтихан тапсыру формасы оқытушы айқындайды және әдістемелік секция қаралғаннан және ұсынылғаннан кейін кафедра отырысында бекітіледі. Ауызша және жазбаша тапсырмалар/емтихандар 1-қосымшаға сәйкес 0-100 баллмен бағаланады. Тапсырмалардың (жоба, сурет, презентация, топтық жоба және т. б.) басқа түрлері тапсырманың ерекшелігіне сәйкес жасалған критерийлер бойынша бағаланады.

Қосымша 1. Ауызша және жазбаша тапсырмаларды бағалау критерийлері

Баға	Критерий
А	Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап берілген, ұғымдармен еркін жұмыс жасауда, оның маңызды және маңызды емес белгілерін, себеп-салдарлық

95-100	байланыстарын ажырата білуде көрінетін объект туралы саналы білімнің жиынтығы көрсетілген. Объект туралы білім оны осы ғылым жүйесінде және пәнаралық байланыстарда түсіну аясында көрсетіледі. Жауап академиялық тілде баяндалған, қисынды, дәлелді, білім алушылардың авторлық ұстанымын көрсетеді.
А- 90-94	Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап беріледі, объект туралы саналы білімнің жиынтығы көрсетіледі, тақырыптың негізгі ережелері дәлелді түрде ашылады; жауапта ашылатын ұғымдардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін көрсететін нақты құрылым, логикалық реттілік байқалады. Объект туралы білім оны осы ғылым жүйесінде және пәнаралық байланыстарда түсіну аясында көрсетіледі. Жауап академиялық тілде берілген. Жауап беру процесінде білім алушылардың өз бетінше түзетілген ұғымдарды анықтауда кемшіліктер жіберілуі мүмкін.
В+ 85-89	Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап берілді, тақырыптың негізгі ережелері дәлелді түрде ашылды және жауапта нақты құрылымы көрінеді, ашылатын ұғымдардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін көрсететін логикалық реттілік байқалады. Жауап академиялық тілде берілген. Жауапта оқытушының көмегімен білім алушыға түзетілген кемшіліктер жіберілді.
В 80-84	Қойылған сұраққа толық, егжей-тегжейлі жауап берілді, маңызды және маңызды емес белгілерді, себеп-салдарлық байланыстарды бөліп көрсету мүмкіндігі көрсетілді. Жауап нақты құрылымдалған, қисынды, академиялық тілде баяндалған. Оқытушының көмегімен білім алушыға түзетілген кемшіліктер немесе елеусіз қателіктер жіберілуі мүмкін.
В- 75-79	Қойылған сұраққа толық жауап берілді, маңызды және маңызды емес белгілерді, себеп-салдарлық байланыстарды бөліп көрсету мүмкіндігі көрсетілді. Жауап нақты құрылымдалған, логикалық, ғылым терминдерін қолдану арқылы берілген. Алайда білім алушыға жетекші сұрақтар арқылы түзетілген кішігірім қателіктер немесе кемшіліктер жіберілді.
С+ 70-74	Қойылған сұраққа толық, бірақ жеткіліксіз дәйекті жауап берілген, бірақ сонымен бірге маңызды және маңызды емес белгілер мен себеп-салдарлық байланыстарды бөліп көрсету мүмкіндігі көрсетілген. Жауап логикалық және ғылыми терминдерді қолдану арқылы берілген. Білім алушы өз бетінше түзетуі қиын болған негізгі ұғымдарды анықтауда 1-2 қате жіберуі мүмкін.
С 65-69	Толық әрі ашық емес жауап берілген. Презентацияның логикасы мен дәйектілігі бұзушылықтарға ие. Ұғымдарды ашуда, терминдерді қолдануда қателіктер жіберілді. Білім алушы елеулі және елеусіз белгілерді және себеп-салдарлық байланыстарды дербес ажырата алмайды. Білім алушы жалпыланған білімді мысалдармен олардың негізгі ережелерін тек оқытушының көмегімен дәлелдей отырып нақтылай алады. Сөйлеу әдеті түзетулерді, өзгертулерді қажет етеді.
С- 60-64	Толық емес жауап берілген, логика және презентация дәйектілігі айтарлықтай бұзушылықтарға ие. Студенттердің олардың маңызды және маңызды емес белгілері мен байланыстарын түсінбеуіне байланысты ашылған ұғымдардың, теориялардың, құбылыстардың мәнін анықтауда өрескел қателіктер жіберілді. Жауапта тұжырымдар жоқ. Жалпыланған білімнің нақты көріністерін ашу мүмкіндігі көрсетілмеген. Сөйлеу әдеті түзетулерді, өзгерістерді қажет етеді.

D+ 55-59	Толық емес жауап берілді. Презентацияның қисынсыздығы бар. Білім алушыға дәлелдеу қиын. Терминдердің, ұғымдардың анықтамаларындағы, фактілерді, құбылыстарды сипаттауда елеулі қателіктер көп. Жауапта тұжырымдар жоқ. Білім алушы оқытушының нұсқауынан кейін ғана білім арасындағы байланыстың бар екенін түсіне бастайды.
D 50-54	Анықтамалардағы елеулі қателіктер кеткен сұрақ тақырыбы бойынша шашыраңқы біліммен көрсетілген толық емес жауап берілген. Фрагментация, презентацияның қисынсыздығы бар. Білім алушы осы ұғымның, теорияның, құбылыстың модульдің (пәннің) басқа объектілерімен байланысын білмейді. Тұжырымның қорытындылары, нақтылануы және дәлелдемесі жоқ. Оқытушының қосымша және нақтылау сұрақтары білім алушының қойылған сұраққа ғана емес, сонымен қатар модульдің (пәннің) басқа сұрақтарына жауабын түзетуге әкелмейді.
FX 0-49	Қанағаттанарлық бағаға алғанға дейін қайта тапсыру мүмкіндігі беріледі.
F	Бағдарламада көзделген негізгі материалды білудегі олқылықтар анықталды, модуль (пән) бағдарламасының жартысынан көбін игермеді, жауаптарда түбегейлі қателіктер жіберді, қазіргі, аралық және қорытынды бақылау формаларында көзделген жекелеген тапсырмаларды орындамады, бағдарламада көзделген барлық негізгі әдебиеттерді пысықтамады.

Қосымша 2. Курс құрылымы

Апта	Атауы (дәріс, семинар сабақтары, БАК - біліктілікті арттыру курсы)	Сағат саны
1	2	
1	Дәріс 1. Балалардың дамуының әртүрлі кезеңдерінде олардың ағзасында болатын физиологиялық өзгерістерді көрсететін өсу мен дамудың жалпы заңдылықтары. Семинар 1. Оқушылардың физикалық даму жағдайы және оны анықтау әдістері.	
2	Дәріс 2. Балалардың психикалық дамуының жас ерекшеліктері. 1-бөлім. Балалардағы жүйке жүйесінің физиологиясы. Орталық жүйке жүйесіндегі қозу және тежелу үдерістері және олардың балалық шақта өзара әрекеттесуі. Семинар 2. Вегетативті жүйке жүйесінің бөлімдері мен функциялары.	
3	Дәріс 3. Балалардың психикалық дамуының жас ерекшеліктері. 2-бөлім. Орталық жүйке жүйесінің (ОЖЖ) әр түрлі бөлімдерінің жас ерекшеліктері мен функционалдық маңызы.	

	Семинар 3. Мидың функционалды жетілуі және танымдық белсенділікті жүйелі ұйымдастыру.	
	СӨЖ 1. Өмір сүру жағдайларының балалар мен жасөспірімдердің өсуі мен дамуына әсері. Ағзаның үдеуі, баяулауы, реактивтілігі және қарсылығы. Орталық жүйке жүйесінің әртүрлі бөлімдерінің құрылымы мен функционалдық маңызы.	
	ОСӨЖ 1. Консультация беру және БАК қабылдау.	
4	Дәріс 4. Жоғары жүйке қызметінің (ЖЖҚ) жас ерекшеліктері 1-бөлім. Жоғары жүйке қызметі және оның оқушының даму үдерісінде қалыптасуы.	
	Семинар 4. Оқушының ЖЖҚ типологиялық ерекшеліктері.	
5	Дәріс 5. Жоғары жүйке қызметі және оның баланың дамуы үдерісінде қалыптасуы. 2-бөлім. Жасөспірімдердің танымдық белсенділігі мен мінез-құлқының нейрофизиологиялық механизмдері.	
	Семинар 5. Мидың асимметриясы және солақайлық проблемалары.	
6	Дәріс 6. Сыртқы ақпаратты қабылдауды ұйымдастыру жүйесі. Көру-сенсорлық жүйенің жас ерекшеліктері мен гигиенасы.	
	Семинар 6. Көрнекі анализатор. Балалар мен жасөспірімдердің көру қабілетінің бұзылуының алдын алу.	
	СӨЖ 2. Әр түрлі типтегі студенттерге жеке көзқарас. Балалардың оқуының, зейінінің және есте сақтауының физиологиялық механизмдері. Бұл үдерістерге әсер ететін факторлар. Ұйқы: жылдам және баяу ұйқы, олардың мәні. Ұйқы және ояту гигиенасы. Оқушылардың есту, тері, қозғалыстық, иіс сезу, дәм сезу және вестибулярлық сенсорлық жүйелерінің жұмыс істеу ерекшеліктері.	
	ОСӨЖ 2. Консультация беру және БАК қабылдау.	
7	Дәріс 7. Ішкі секреция бездерінің жас ерекшеліктері. 1-бөлім. Ағзаның гуморальды реттелуі туралы түсінік, ішкі секреция бездерінің құрылымы мен маңызы.	
	Семинар 7. Ішкі секрецияның перифериялық бездерінің құрылымы мен қызметі.	
8	Дәріс 8. Ішкі секреция бездерінің жас ерекшеліктері. 2-бөлім. Балалар мен жасөспірімдердегі ішкі секреция бездерінің функцияларының бұзылуы және олардың алдын-алу.	
	Семинар 8. Жыныстық жетілу – физиологиялық және әлеуметтік. Жыныстық тәрбие – оқушыларды отбасылық өмірге дайындаудың ажырамас бөлігі.	

	<p>СӨЖ 3. Жасөспірім кезіндегі ерте жыныстық белсенділіктің алдын алу. Ұлдар мен қыздардың жыныстық тәрбиесі. Невроз. Оқушыларда невроздың даму себептері. Невроздың алдын алу.</p>	
	<p>ОСӨЖ 3. Консультация беру және БАК қабылдау.</p>	
9	<p>Дәріс 9. Жүйе мен қан айналымының жас ерекшеліктері. 1-бөлім. Ағзаның ішкі ортасы. Қанның қызметі мен құрамы.</p>	
	<p>Семинар 9. Қан топтары. Балалар мен жасөспірімдердегі анемия және оның алдын алу.</p>	
10	<p>Дәріс 10. Жүйе мен қан айналымының жас ерекшеліктері. 2-бөлім. Жүректің, қанайналым жүйесінің құрылымы мен жұмысының жас ерекшеліктері.</p>	
	<p>Семинар 10. Жүрек пен қан тамырларына теріс әсер ететін факторлар. Жүрек-қан тамырлары ауруларының алдын алу.</p>	
	<p>Дәріс 11. Ас қорыту органдарының жас ерекшеліктері.</p>	
	<p>Семинар 11. Әр түрлі жас топтары үшін тамақтану нормалары. Балалық шақтағы асқазан-ішек жолдарының аурулары мен гельминтикалық инвазиялардың алдын алу және бақылау.</p>	
11	<p>СӨЖ 4. Қанның иммундық қасиеттері, биологиялық даралықты сақтаудағы иммунитеттің рөлі. Ас қорыту бездерінің қызметін нейрогуморальды реттеудің жас ерекшеліктері. Тамақтан улану және оның алдын алу. Витаминдер, олардың физиологиялық маңызы. Витамин тапшылығы. Гипо- және гипervитаминоздар. Метаболизм мен энергияның жасқа байланысты физиологиялық ерекшеліктері.</p>	
	<p>ОСӨЖ 4 . Консультация беру және БАК қабылдау.</p>	
12	<p>Дәріс 12. Тірек-қимыл аппаратының жас ерекшеліктері мен гигиенасы.</p>	
	<p>Семинар 12. Студенттердің қозғалыс режимі. Тірек-қимыл аппараты ауруларының алдын алу.</p>	
13	<p>Дәріс 13. Бөліп шығаратын органдарының жас ерекшеліктері.</p>	
	<p>Семинар 13. Тыныс алу органдарының құрылымы мен функцияларының жас ерекшеліктері.</p>	
14	<p>Дәріс 14. Оқу және тәрбие жағдайларының студенттердің денсаулық жағдайына әсері.</p>	
	<p>Семинар 14. Ағзаның қорғанысын арттыру әдістері. Тұмау мен жедел респираторлық аурулардың алдын алу.</p>	

	СӨЖ 5. Балалардың дамуына қоршаған ортаның, отбасылық қатынастардың, білім беру және әлеуметтік-мәдени ортаның және басқа факторлардың әсері. Мектепке бейімделу. Бейімделу, оқыту және тәрбиелеу. Бейімделу механизмдерінің жас ерекшеліктері. Балалар мен жасөспірімдерде салауатты өмір салтын қалыптастыру негіздері.	
	ОСӨЖ 5. Консультация беру және БАК қабылдау.	
15	Дәріс 15. Әр түрлі типтегі студенттерге жеке көзқарас. Тәрбие мен оқудағы эмоциялардың рөлі.	
	Семинар 15. Оқушылар арасындағы деструктивті мінез-құлықтың алдын алу және бақылау.	
	Жиыны	90